

تأثیر گویه های نظارت بر فساد مالی با تأکید بر اقدامات اصلاحی در سازمان های پر ریسک

رحمان میری^۱

فاطمه فرشاد پور^۲

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۷/۱۲ تاریخ چاپ: ۱۴۰۲/۰۹/۳۰

چکیده

بر اساس تئوری های حکمرانی مطلوب، سیستم نظارت مالی نقش خیلی مهمی در توسعه مالی و اقتصادی و بهبود شفافیت و پاسخگویی دولتی دارد. نظارت مالی در سازمان های پر ریسک (درآمدزا) همچون سازمان مالیاتی از اهمیت زیادی برخوردار است، به خصوص اینکه همراه با فعالیت های اصلاحی بعد از کشف فساد باشد. هدف از انجام این پژوهش بررسی تأثیر گویه های نظارت مالی بر فساد مالی با تأکید بر اقدامات اصلاحی در سازمان های پر ریسک است. این تحقیق از نوع کمی، کاربردی، توصیفی-پیمایشی است که در سال ۱۴۰۲ با توزیع پرسشنامه در بین افراد آشنا با نظارت مالی انجام شد. تحلیل های آماری نشان داد که گویه های نظارتی، مدیریتی، بیرونی، قانونی و شخصی نظارت مالی و فعالیت های اصلاحی بعد از نظارت مالی با فساد سازمان های پر ریسک رابطه دارند. توجه به تمامی ابعاد و گویه های نظارت و پس از آن انجام فعالیت های اصلاحی بر کاهش فساد مالی سازمان های پر ریسک موثر است.

واژگان کلیدی

سازمان های پر ریسک (درآمدزا)، نظارت، فساد مالی

۱. کارشناسی ارشد حسابداری موسسه آموزش عالی بینالود مشهد. Miri6872@gmail.com

۲. کارشناسی ارشد مدیریت دولتی. Farshadpoor.f@gmail.com

بیان مسأله

بخش عمومی و خصوصی اجزای مهم هر اقتصادی هستند. بخش عمومی به دلیل گستردگی که دارد دارای فساد و جرائم بیشتری نسبت به بخش خصوصی است. آمارهای ارائه شده نشان می دهد که فساد سبب کاهش تولید ناخالص داخلی می شود. مثلاً تحقیقاتی در چین بیان کردند که فساد سبب کاهش تولید ناخالص داخلی بین ۴٪ تا ۸٪ شده است. فساد ابعاد سیاسی، اقتصادی و اجتماعی را دچار مشکل می کند و سبب بی اعتمادی جامعه می شود. اکثر مطالعات نشان داده که فساد همیشه با ضعف و ناکارآمدی ارتباط دارد. در این میان بخش مالیه عمومی و به خصوص بخش های درآمدزا به دلیل قدرت بیشتر در زمینه های مالیات بندی، بودجه بندی و مدیریت املاک و مستغلات در معرض جرم و فساد است و تنها راه مبارزه با این عامل مخرب نظارت از طریق نظارت مالی می باشد (کاروسو^۱ و همکاران، ۲۰۲۳؛ هو و گو^۲؛ ۲۰۰۱؛ گانگ^۳، ۲۰۱۰)؛ که در کشور ما این وظیفه به عهده نهادهای نظارتی است. هدف اصلی نظارت مالی نمایش، ارزیابی و اطمینان از پاسخگویی دولت است؛ که این موضوع در نظارت دولتی مدرن دارای اهمیت زیادی است. نظارت مالی سوء استفاده از قدرت و منابع مالی را با افزایش قدرت پاسخگویی کاهش می دهد. رویه های نظارتی اکثر کشورها نشان داده که نظارت مالی نقش مهمی در کاهش فساد بازی می کند. به عبارتی حسابرسان کارشناسان کشف تقلبات گزارشگری مالی اند که این موضوع بررسی فسادهای زیر بنایی را اثربخش می نماید؛ یعنی تأثیر پیشگیرانه نظارت مالی با نشان دادن نتایج نظارت مالی به عموم و مشخص نمودن افراد مسئول مربوطه افزایش می یابد. اگر فساد یک "ویروس" باشد که به امنیت اقتصادی و اتحاد اجتماعی آسیب می رساند، اما در عوض نظارت مالی به عنوان یک "سیستم ایمنی" که ویروس را کشف می کند شناخته شده است. با این وجود در راستای هر چه اثربخش تر شدن نظارت مالی فساد مالی و مبارزه با آن بررسی ارتباط نظارت مالی نهادهای نظارتی و کنترل فساد مالی در سازمان های اجرایی لازم است که باید بررسی گردد. نظارت مالی بررسی رعایت قوانین و مقررات مالی توسط سازمان های دولتی را تست و بررسی می کند و فساد مالی نیز تخطی از قوانین و مقررات مالی است. آنچه که در این تحقیق مدنظر است مربوط به تحقیقات گذشته و تجربیات حسابرسان نهادهای نظارتی است که این موارد مرتبط با مولفه های نظارت مالی شامل گویه های مدیریتی، نظارتی، قانونی، بیرونی و شخصی می باشد. گویه های مدیریتی شامل گویه هایی همچون دانش مدیریتی، گویه های نظارتی مرتبط با نوع نظارت مالی نهادهای نظارتی، گویه های قانونی مرتبط با قوانین مالی کشور، گویه های بیرونی ناشی از گویه های مرتبط با شرایط اقتصادی، سیاسی و فرهنگی و گویه های شخصی نیز مرتبط با ویژگی کارکنان می باشد. علاوه بر اینها تحقیقات نشان داده که اختیارات ارگانهای نظارت مالی پس از کشف فساد بر کارایی فعالیت های اصلاحی بعد از نظارت مالی موثر است (پرویتالی و سرچیلو^۴، ۲۰۲۳؛ جین و بین^۵، ۲۰۱۲؛ میری و همکاران، ۱۳۹۱).

با توجه به موارد گفته شده سؤالی که در ذهن پیش می آید این است که آیا قدرت پیشگیری و اصلاحی نظارت مالی نهادهای نظارتی و همچنین اختیارات نهادهای نظارتی با مبارزه با فساد مالی سازمان های اجرایی ارتباط دارد. بخش دولتی حجم وسیعی از اقتصاد را در بر گرفته و با توجه به حجم بالای بودجه در سال های اخیر اتفاقات و مسائل اقتصادی

1. Caruso
2. Hu and Guo
3. Gong
4. Previtali and Cerchiello
5. Jin & Bin

و اجتماعی و فرهنگی زیادی رخ داده که کشور را با نوسانات زیادی روبه رو نموده است. با توجه به پیچیدگی های اقتصادی و نوسانات رخ داده در سال های اخیر و افزایش فساد مالی ضرورت دارد که این موضوع در سازمان های دولتی درآمدا که عمدتاً پر ریسک هم هستند مورد بررسی قرار گیرد. این تحقیق سازمان های دولتی نظارتی را در کاهش تخلفات مالی یاری می رساند.

ادبیات تحقیق

پرویتالی و سرچیلو (۲۰۲۳) تأثیر حکمرانی بر فساد مالی بیان را رد نکردند. کاروسو و همکاران (۲۰۲۳) نشان دادند که ترکیب هوش تجاری و هوش مصنوعی می تواند سهم قابل توجهی در کشف تقلب، فساد مالی و یا ناهماهنگی سیاست ها در دولت داشته باشد. پرابوو^۱ (۲۰۲۲) پژوهشی در رابطه با فساد مالی انجام داد. در این تحقیق نویسنده ثابت کرد که علیرغم مزایایی که شیوه های کمی سازی - مانند شاخص ها، امتیازها، رتبه بندی ها و رتبه بندی ها - برای جوامع و سازمان ها به ارمغان می آورد، شواهدی وجود دارد که نشان می دهد این شیوه ها در صورت استفاده بیش از حد یا نادرست می توانند اثرات نامطلوبی در افزایش فساد مالی داشته باشند. لیندner^۲ (۲۰۱۴) نشان داد که هنجارهای موجود در اجتماع با فساد رابطه مستقیمی دارند. یوگی پرابوو^۳ (۲۰۱۴) در پژوهش خود نشان می دهد که با نگاه کردن به جنبه رفتاری فساد، ممکن است درک بیشتری از طرز تفکر مجرمان بالقوه به عنوان مرجعی در برخورد با فساد به دست آوریم. بحث های این مقاله نشان می دهد که وقتی مجرمان بالقوه در معرض فشار/انگیزه، فرصت و منطقی سازی برای ارتکاب فساد قرار می گیرند، آنها (آگاهانه یا ناخودآگاه) تمام منافع و هزینه های درک شده را قبل از تصمیم گیری برای ارتکاب (یا عدم ارتکاب) فساد ارزیابی می کنند. درک مکانیزم هایی که مجرمان احتمالی تصمیم می گیرند درگیر فساد شوند (یا شرکت نکنند) پایه محکمی برای دولت و تصمیم گیرندگان برای تدوین استراتژی ریشه کنی فساد مؤثر فراهم می کند. پائول و گیئورج^۴ (۲۰۱۴) نشان داد که هر چه نظارت بر شرکتها قوی تر باشد فساد نیز کاهش می یابد و نظارت ضعیف را مهم ترین علت جرم و فساد مالی عنوان نمودند. جان و ادانه^۵ (۲۰۱۳) نشان دادند که فرهنگ سازمانی، محیط سازمانی و نظارت مالی قوی بر کاهش جرم و فساد اثر گذارند. همچنین نتایج نشان داد که نظارت مالی قوی فرهنگ سازمانی و بیرونی را در جهت کاهش فساد و جرم بهبود می بخشد. جین و بین (۲۰۱۲) نشان دادند که تعداد موارد فساد مالی که در نظارت مالی های دولت کشف شده اند با سطح فساد در هر استان رابطه مستقیمی دارد که این یافته نشان دهنده این است که هرچه فساد مالی افزایش یابد میزان موارد فساد مالی کشف شده در حساب های دولتی توسط نهادهای نظارتی هر استان نیز افزایش می یابد. همچنین یافته ها نشان داد که موارد مرتبط با فعالیت های اصلاحی بعد از کشف موارد فساد مالی با سطح جرائم و فساد در هر استان رابطه منفی دارد. اسچلکر و ایچنبرگر^۶ (۲۰۱۰) نشان دادند که نظارت مالی می تواند شفافیت سیاست های دولتی را افزایش و مخارج مصرفانه را کاهش می دهد.

مرادی و ابوالحسنی (۱۴۰۲) نشان دادند که برای مبارزه با معضل فساد مالی تدابیر جدی و مؤثری وجود دارد؛ استخدام و بکارگیری افراد شایسته، انتصاب و ارتقاء شغلی برابر ضوابط معین، گزارش دهی به عموم، نظارت بر اموال و دارایی

1. Prabowo
2. Lindner
3. Yogi Prabowo
4. Paul and George
5. Jonah & Ednah
6. Schelker and Eichenberger

مقامات دولتی از جمله مهم‌ترین اقداماتی است که در بسیاری از نظام‌های حقوقی به منظور مقابله با فساد مالی، به کار رفته است که اگر این اقدامات به درستی انجام شود، نتایج ملموس و اثربخشی در مبارزه با فساد مالی بر جای می‌گذارد. مصطفوی نژاد و همکاران (۱۴۰۲) در تحقیقی با عنوان فرآیندهای سازمانی مؤثر بر ایجاد فساد مالی نشان دادند که رای رفع رویه‌های سازمانی فسادزا لازم است به برخی نکات توجه کرد از جمله: اصل برابری فرصت‌ها و تجميع قوانین استخدامی در یک قانون خاص با حداقل استثنائات، استفاده از ظرفیت‌های قانونی نظیر قانون ارتقای سلامت اداری و مقابله با فساد جهت پیشگیری از فساد مالی با رفع نقایص آن در زمینه حمایت از گزارشگران فساد، ارتقای فرهنگ سازمانی با عطف توجه به کدهای رفتاری و در نهایت برطرف ساختن ایرادات نهادهای نظارتی گزینش و تخلفات اداری در زمینه قائل شدن به نظارت گزینش نسبت به تمام کارکنان به‌صورت ادواری و بازطراحی نهاد تخلفات اداری و تعریف آن در ذیل معاونت حقوقی ریاست جمهوری جهت استقلال لازم. طاهری و همکاران (۱۴۰۱) نشان دادند که توجه به مؤلفه‌های پیشگیرانه از جمله آشنایی کارکنان با قوانین و مقررات ناظر بر پیشگیری از فساد مالی «قانون اساسی» و قوانین عادی «قوانین تصویب شده در مجلس شورای اسلامی» و اصلاح یا حذف مصوبات و قوانین غیرضرور، افزایش سامانه‌های فناوری ارتباطات و اطلاعات در ارائه خدمات اداری، حمایت از مشارکت مردم و نهادهای مدنی در امر گزارش فساد مالی کارکنان، پی‌شک کاهش فساد مالی را در پی خواهد داشت. نتایج حاصل از این تحقیق نشان می‌دهد که مؤلفه‌های مؤثر قوانین و مقررات در پیشگیری از فساد مالی کارکنان، در نظام حقوقی و قانونی ایران نهفته شده است باوجود مراجع متعدد قانون‌گذاری و کثرت قوانین در زمینه‌های مختلف از جمله مقابله با فساد مالی کارکنان، به لحاظ فقدان منطق و انسجام لازم در قوانین و تعارض و هم‌پوشانی آن‌ها مقابله با پدیده فساد نه تنها موفقیت‌آمیز نبوده بلکه تورم قوانین و کثرت مراجع وضع قانون، خود از اسباب بروز فساد مالی است. صفری و همکاران (۱۴۰۱) پژوهشی با عنوان نقش فرهنگ سازمانی در پیشگیری از فساد مالی کارکنان فراجا انجام دادند. فرضیه اصلی ما در این پژوهش «بین فرهنگ سازمانی و پیشگیری و فساد مالی در بین کارکنان رابطه معناداری وجود دارد» بود که ضریب همبستگی بین فرهنگ سازمانی و پیشگیری و فساد مالی در بین کارکنان ۰/۹۷۷ است و درجه معناداری ۰/۰۰۰ است که کمتر از ۰/۰۵ درصد و قابل قبول است. نجارزاده اهری (۱۳۹۹) در پژوهشی با عنوان پیشگیری از فساد مالی در پرتو نظارت بر اموال و دارایی کارگزاران عمومی بیان نمودند که در راستای تحولات اخیر جهانی در زمینه توسعه ابزارهای مبارزه با فساد قانون رسیدگی به دارایی مقامات، مسیولان و کارگزاران جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۹۴ مجمع تشخیص مصلحت نظام تصویب شده است که معیارها و الگوهای پذیرفته شده کشورهای پیشرو در مبارزه با فساد، در قانون مزبور لحاظ نشده است. سعیدی و جعفر پور (۱۳۹۲) در تحقیقی بیان نمودند اخلاق حسابداری، به عنوان یک عامل اصلی در پیشگیری از تقلب و فساد مالی شناخته شده است. نقوی و مهرپرور (۱۳۹۲) بیان نمودند که فساد و جرم دارای علل و آثار گوناگونی است. دامنه آن از یک عمل شخصی پرداخت رشوه گرفته تا یک سو عمل عمومی که تمامی ارکان نظام سیاسی و اقتصادی را در بر می‌گیرد، شامل می‌شود. دهقان (۱۳۹۲) تحقیقی با عنوان "وظایف حسابرسان در برابر پول شویی و فساد اقتصادی" انجام داد. بر اساس نتایج این مطالعه وظیفه حسابرسان در قبال مبارزه با جرم و فساد مالی و پول شویی در قالب مسئولیت‌های اجتماعی بسیار بااهمیت است. مهدوی و نمازی (۱۳۹۱) در تحقیقی با عنوان "به کارگیری تئوری نمایندگی جهت تبیین جرم و فساد مالی" جدایی مدیریت از مالکیت که باعث ظهور تئوری نمایندگی شده است را دلیلی برای فساد عنوان نمودند. در این پژوهش بیان شد که بیشترین فساد مالی افراد، در سنین میان سالی است که می

تواند با سازمان های غیررسمی ارتباط داشته باشند؛ به عبارتی افرادی که دارای ارتباطات قوی با سازمانهای دولتی اند احتمال انجام فساد مالی بیشتری را دارند. در این راستا، راهکارهای مختلفی جهت جلوگیری از فساد مالی پیشنهاد گردیده است. مهم ترین آن ها انجام نظارت مالی داخلی، تقویت کنترل های داخلی، انجام نظارت مالی مستقل و در نهایت انجام نظارت مالی عملیاتی است. میری و همکاران (۱۳۹۱) در تحقیقی با عنوان "تجزیه و تحلیل نظارت مالی نهادهای نظارتی" به بیان گویه های مرتبط با نظارت مالی نهادهای نظارتی پرداختند. نتایج نشان داد که مولفه های قانونی، نظارتی، بیرونی و مدیریتی بر نظارت مالی دیوان محاسبات به عنوان یک نهاد نظارتی موثرند. در این تحقیق فرضیه ها نیز به شرح زیرند:

فرضیه اصلی اول: گویه های مرتبط با نظارت مالی بر پیشگیری از فساد مالی تأثیر دارند.

فرضیه های فرعی:

۱. گویه های شخصی نظارت مالی بر پیشگیری از فساد مالی تأثیر دارند.
۲. گویه های مدیریتی نظارت مالی بر پیشگیری از فساد مالی تأثیر دارند.
۳. گویه های قانونی نظارت مالی بر پیشگیری از فساد مالی تأثیر دارند.
۴. گویه های بیرونی نظارت مالی بر پیشگیری از فساد مالی تأثیر دارند.
۵. گویه های نظارتی نظارت مالی بر پیشگیری از فساد مالی تأثیر دارند.

فرضیه اصلی دوم: اختیارات نهادهای نظارتی با کارآیی فعالیت های اصلاحی بعد از نظارت مالی ارتباط دارند.

روش شناسی پژوهش

برای جمع آوری داده های پرسشنامه ۵ گزینه ای پرسشنامه ها در اختیار افراد آشنا با نظارت مالی قرار می گیرد. در این تحقیق میزان پایایی پرسشنامه برای سوالات مربوط به فرضیه اصلی اول ۰,۷۲ و برای فرضیه اصلی دوم ۰,۷۸ می باشد که به دلیل اینکه بالاتر از ۰,۷ می باشند نشاندهنده پایایی بالای پرسشنامه است. جامعه تحقیق شامل افراد آشنا با موضوع در دستگاه های دولتی که در دسترس بود که تعداد ۲۳۰ نفر به سوالات پاسخ دادند؛ که از این افراد ۲۰۰ نفر مرد و مابقی زن بودند و تحصیلات ۱۰۰ نفر حسابداری و ۸۵ نفر مدیریت و ۳۰ نفر حقوق و مابقی اقتصاد بودند. ۱۰۰ نفر بین ۳۰ تا ۴۰ سال و مابقی بالای ۴۰ سال سن داشتند.

جدول ۱: حداقل و حداکثر نظر پاسخگویان

متغیرها	حداقل	حداکثر
گویه های شخصی	1/25	4/75
گویه های مدیریتی	1/00	5/00
گویه های قانونی	2/14	5/00
گویه های محیطی	1/80	5/00
گویه های نظارتی	1/83	5/00
گویه های مرتبط با حسابرسی	2/37	4/73
فعالیت های اصلاحی	1/80	5/00

تحلیل داده ها برای تست فرضیه ها

جدول ۲: تست کلموگروف برای بررسی نرمال بودن توزیع متغیرهای تحقیق

متغیر	میانگین	انحراف معیار	مقدار Z کلموگروف - اسمیرنف	احتمال
گویه های شخصی	3/6	0/61	0/6	0/8
گویه های مدیریتی	3/5	1/04	0/8	0/5
گویه های قانونی	3/6	0/63	0/5	0/9
گویه های محیطی	3/6	0/77	0/7	0/6
گویه های نظارتی	3/8	0/72	0/8	0/5
گویه های مرتبط با حسابداری	3/6	0/46	1/1	0/1
فعالیت های اصلاحی	3/8	0/53	0/7	0/5

مقادیر احتمال بیشتر از ۰/۰۵ است بنابراین فرض صفر یعنی نرمال بودن توزیع پاسخها در سطح خطای ۵ درصد نرمال است.

بررسی گویه های با استفاده از تست t

فرضیه اصلی اول: گویه های مرتبط با نظارت مالی بر پیشگیری از فساد مالی تأثیر دارند.

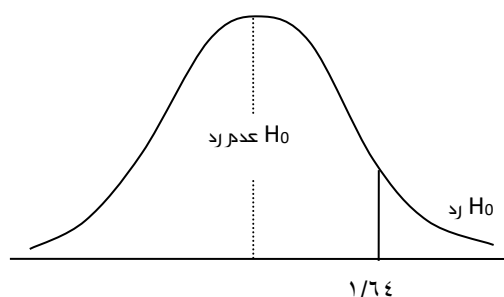
مرحله اول: بر اساس متوسط پاسخ فرض صفر و فرض مقابل به صورت آماری مطرح می شود.

مرحله دوم: مقدار آماره تست به صورت زیر محاسبه می گردد.

جدول ۹: تست میانگین تک نمونه ای برای بررسی فرضیه اصلی اول

گویه های	میانگین	انحراف معیار	تی استیودنت	احتمال
گویه های مرتبط با نظارت مالی	3/7	0/4	22/1	0/000

مرحله سوم: ناحیه رد و یا عدم رد فرض صفر به صورت شکل زیر است:

دیاگرام ۶: مقدار آماره تست در سطح اطمینان ۹۵٪ بصورت یکطرفه

مرحله چهارم: مقدار آماره تست برابر با ۲۲/۱ است فرض صفر در سطح خطای ۵ درصد رد می شود پس گویه های

مرتبط با نظارت مالی با پیشگیری از فساد مالی ارتباط دارد.

فرضیه اصلی دوم: اختیارات نهادهای نظارتی با کارآیی فعالیت های اصلاحی بعد از نظارت مالی

ارتباط دارند.

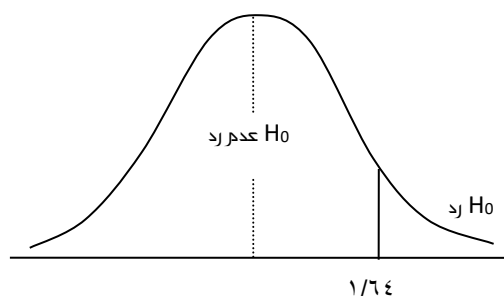
مرحله اول: بر اساس متوسط پاسخ فرض صفر و فرض مقابل به صورت آماری مطرح می شود.

مرحله دوم: مقدار آماره تست به صورت زیر محاسبه میگردد.

جدول ۱۰: تست میانگین تک نمونه ای برای بررسی فرضیه اصلی دوم

گویه های	میانگین	انحراف معیار	تی استیودنت	احتمال
ارتباط کارآیی فعالیتهای اصلاحی با اختیارات نهادهای نظارتی	3/8	0/5	24/6	0/000

مرحله سوم: ناحیه رد و یا عدم رد فرض صفر به صورت شکل زیر است:

دیاگرام ۷: مقدار آماره تست در سطح اطمینان ۹۵٪ بصورت یکطرفه

مرحله چهارم: مقدار آماره تست برابر با ۲۴/۶ است فرض صفر در سطح خطای ۵ درصد رد می شود پس اختیارات

نهادهای نظارتی با کارآیی فعالیت های اصلاحی بعد از نظارت مالی ارتباط دارد.

فرضیه اول فرعی: گویه های شخصی نظارت مالی بر پیشگیری از فساد مالی تأثیر دارند.

مرحله اول: بر اساس متوسط پاسخ فرض صفر و فرض مقابل به صورت آماری مطرح می شود.

مرحله دوم: محاسبه آماره تست و توزیع آماری آن می باشد. آماره تست دارای توزیع t (تقریباً نرمال برای این داده

ها) است و مقدار آن به صورت زیر محاسبه میگردد.

جدول ۳: تست میانگین تک نمونه ای برای بررسی فرضیه فرعی اول

گویه های	میانگین	انحراف معیار	تی استیودنت	احتمال
گویه های شخصی	3/60	0/61	14/85	0/000

مرحله سوم: با توجه به مرحله قبل (تعیین توزیع آماری) و همچنین میزان خطای قابل قبول و در نتیجه میزان اطمینان

ناحیه رد و یا عدم رد فرض صفر تعیین میگردد. مقدار ۵ درصد خطا در نظر گرفته شده است.

مرحله چهارم: در این مرحله و با توجه به قسمتهای قبل تصمیم گیری آماری انجام می گیرد. مقدار آماره تست برابر با

۱۴/۸۵ است فرض صفر در سطح خطای ۵ درصد رد میشود گویه های شخصی نظارت مالی با پیشگیری از فساد مالی

ارتباط دارد.

ب- فرضیه دوم فرعی: گویه های مدیریتی نظارت مالی بر پیشگیری از فساد مالی تأثیر دارند.

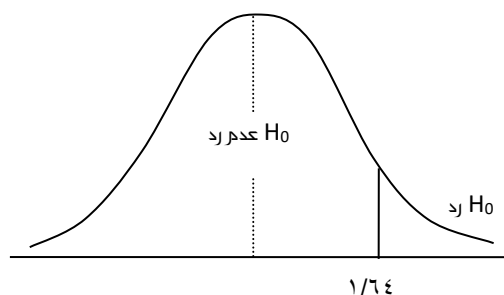
مرحله اول: بر اساس متوسط پاسخ فرض صفر و فرض مقابل به صورت آماری مطرح می شود.

مرحله دوم: مقدار آماره تست به صورت زیر محاسبه می گردد.

جدول ۴: تست میانگین تک نمونه ای برای بررسی فرضیه فرعی دوم

گویه های	میانگین	انحراف معیار	تی استیودنت	احتمال
گویه های مدیریتی	3/5	1/04	7/9	0/000

مرحله سوم: ناحیه رد و یا عدم رد فرض صفر به صورت شکل زیر است:

دیاگرام ۱: مقدار آماره تست در سطح اطمینان ۹۵٪ بصورت یکطرفه

مرحله چهارم: مقدار آماره تست برابر با ۷/۹ است فرض صفر در سطح مقدار ۵ درصد خطا رد می شود پس گویه های مدیریتی نظارت مای با پیشگیری از فساد مالی ارتباط دارد.

ج- فرضیه سوم فرعی: گویه های قانونی نظارت مالی بر پیشگیری از فساد مالی تأثیر دارند.

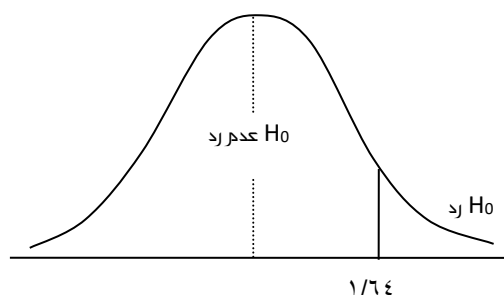
مرحله اول: بر اساس متوسط پاسخ فرض صفر و فرض مقابل به صورت آماری مطرح می شود.

مرحله دوم: مقدار آماره تست به صورت زیر محاسبه می گردد.

جدول ۵: تست میانگین تک نمونه ای برای بررسی فرضیه فرعی سوم

گویه های	میانگین	انحراف معیار	تی استیودنت	احتمال
گویه های قانونی	3/6	0/63	15/4	0/000

مرحله سوم: ناحیه رد و یا عدم رد فرض صفر به صورت شکل زیر است:

دیاگرام ۲: مقدار آماره تست در سطح اطمینان ۹۵٪ بصورت یکطرفه

مرحله چهارم: مقدار آماره تست برابر با ۱۵/۴ است فرض صفر در مقدار ۵ درصد خطا رد میشود پس گویه های قانونی نظارت مالی با پیشگیری از فساد مالی ارتباط دارد.

د- فرضیه چهارم: گویه های بیرونی نظارت مالی بر پیشگیری از فساد مالی تأثیر دارند.

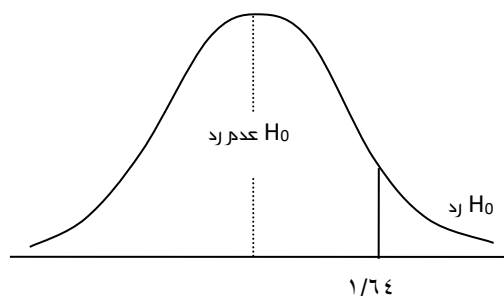
مرحله اول: بر اساس متوسط پاسخ فرض صفر و فرض مقابل به صورت آماری مطرح می شود.

مرحله دوم: مقدار آماره تست به صورت زیر محاسبه می گردد.

جدول ۶: تست میانگین تک نمونه ای برای بررسی فرضیه فرعی چهارم

گویه های	میانگین	انحراف معیار	تی استیودنت	احتمال
گویه های محیطی	3/6	0/7	13/5	0/000

مرحله سوم: ناحیه رد و یا عدم رد فرض صفر به صورت شکل زیر است:

دیاگرام ۳: مقدار آماره تست در سطح اطمینان ۹۵٪ بصورت یکطرفه

مرحله چهارم: مقدار آماره تست برابر با ۱۳/۵ است فرض صفر در سطح خطای ۵ درصد رد می شود پس گویه های

محیطی نظارت مالی با پیشگیری از فساد مالی ارتباط دارد.

۵- فرضیه پنجم: گویه های نظارتی نظارت مالی بر پیشگیری از فساد مالی تأثیر دارند.

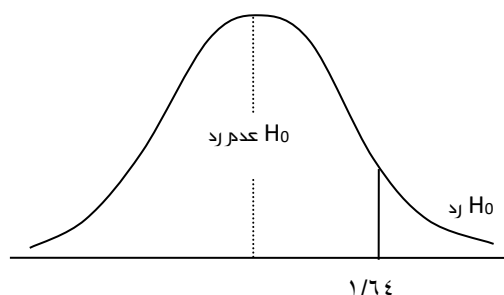
مرحله اول: بر اساس متوسط پاسخ فرض صفر و فرض مقابل به صورت آماری مطرح می شود.

مرحله دوم: مقدار آماره تست به صورت زیر محاسبه می گردد.

جدول ۷: تست میانگین تک نمونه ای برای بررسی فرضیه فرعی پنجم

گویه های	میانگین	انحراف معیار	تی استیودنت	احتمال
گویه های نظارتی	3/85	0/7	17/7	0/000

مرحله سوم: ناحیه رد و یا عدم رد فرض صفر به صورت شکل زیر است:

دیاگرام ۴: مقدار آماره تست در سطح خطای ۵ درصد بصورت یکطرفه

مرحله چهارم: مقدار آماره تست برابر با ۱۷/۷ است فرض صفر در سطح خطای ۵ درصد رد می شود پس گویه های نظارتی نظارت مالی با پیشگیری از فساد مالی ارتباط دارد.

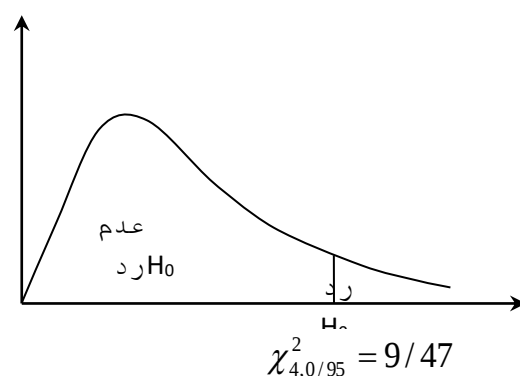
رتبه بندی تاثیر گویه های بر پیشگیری از فساد مالی

در این بخش این سوال مطرح است که از نظر پاسخ دهندگان کدام عامل تاثیر بیشتری در دیوان محاسبات با پیشگیری از فساد دارد؟ به عبارت دیگر میزان تاثیر گویه های بر پیشگیری از فساد رتبه بندی می شود. با توجه به وابستگی پاسخ ها برای مقایسه میزان تاثیر گذاری گویه های مناسب ترین تست استفاده از تست ناپارامتری فریدمن می باشد. فرض صفر و فرض مقابل در این تست به صورت زیر فرمول بندی می گردد.

جدول ۸: تست فریدمن برای رتبه بندی میزان تاثیر گویه های بر پیشگیری از فساد مالی

گوپه های موثر	رتبه	آماره تست
گوپه های نظارتی	3/4	تعداد 230
گوپه های مدیریتی	3/05	مقدار کای دو 24/2
گوپه های محیطی	2/9	درجه آزادی 4
گوپه های قانونی	2/8	سطح معناداری 0/000
گوپه های شخصی	2/7	

ناحیه رد و قبول فرض صفر به صورت زیر است:

دیاگرام ۵: ناحیه رد و عدم رد

بنابراین فرض صفر در سطح خطای ۵ درصد رد می شود زیرا مقدار آماره کای - دو برابر با ۲۴/۲ بدست آمده است که در ناحیه رد فرض صفر قرار دارد. یعنی میزان تاثیر گویه های بر پیشگیری از فساد مالی با هم تفاوت معناداری دارد. خلاصه نتایج اینکه گویه های نظارتی بیشترین تاثیر را بر پیشگیری از فساد مالی دارند. در وهله بعدی به ترتیب موارد زیر بیشترین تاثیر را دارند:

- گوپه های مدیریتی،
- گوپه های محیطی،
- گوپه های قانونی و
- گوپه های شخصی

بحث و نتیجه گیری

بر اساس تئوری های حکمرانی مطلوب، سیستم نظارت مالی نقش خیلی مهمی در توسعه مالی و اقتصادی و بهبود شفافیت و پاسخگویی دولتی دارد. نظارت مالی در سازمان های پر ریسک (درآمدا) همچون سازمان مالیاتی از اهمیت زیادی برخوردار است، به خصوص اینکه همراه با فعالیت های اصلاحی بعد از کشف فساد باشد. هدف از انجام این پژوهش بررسی تأثیر گویه های نظارت مالی بر فساد مالی با تأکید بر اقدامات اصلاحی در سازمان های پر ریسک است. یافته ها مشخص نمود که گویه های نظارتی، مدیریتی، بیرونی، قانونی و شخصی نظارت مالی بر فساد مالی در سازمان های پر ریسک تأثیر دارند. نتیجه این فرضیه با تحقیقات قبلی تا حد زیادی همخوانی داشت.

مطابق با تست رتبه بندی فریدمن گویه های نظارتی بیشترین تأثیر را بر پیشگیری از فساد مالی داشت. همچنین اختیارات نهادهای نظارتی با کارآیی فعالیت های اصلاحی بعد از نظارت مالی ارتباط دارد. این نتایج نشاندهنده این است که نظارت مالی برای کاهش فساد نیاز به انسجام و یکپارچگی بین مولفه ها و نهادهای نظارتی دارد. با توجه به نتایج به دست آمده در پژوهش تقویت عدالت و نظام پاسخگویی با اصلاح گویه های مؤثر در تحقق آن، تنظیم مناسب سیاست های اقتصادی مرتبط با عدم تمکین قوانین و مقررات مالی و اجرای صحیح آنها، تنظیم مناسب سیاست های نظارتی، انتظامی، قضایی و اداری و اجرای صحیح آنها، فرهنگ سازی، افزایش مشارکت مردم، افزایش همکاری های بین المللی، انجام اصلاحات در چارچوب قوانین مرتبط با عدم رعایت قوانین و مقررات مالی برای کاهش فساد پیشنهاد می شود. همچنین تشکیل کمیته های مدیریت ریسک جهت مقابله با بحران های احتمالی سبب کاهش فساد و جرایم خواهد شد، لذا نیز است که همه سازمان های اجرایی درآمد زا به این مهم توجه نمایند. توجه به کنترل های داخلی یکی از مولفه های مهم در کاهش فساد مالی است که باید در ابعاد رعایتی، قانونی و عملیاتی مورد توجه قرار گیرد؛ که بعد عملیاتی آن همانا حسابرسی عملکرد است.

برای غنی شدن ادبیات تحقیق لازم است که پژوهش های زیر انجام و با نتایج این پژوهش مقایسه شود:

- مراحل نظارت مالی در سازمان های درآمد زا با تأکید بر موفقیت سازمانی
- مراحل نظارت مالی در سازمان های هزینه زا با تأکید بر موفقیت سازمانی

منابع

- دهقان، حمید، (۱۳۹۲)، وظایف حسابرسان در برابر پول شویی و فساد اقتصادی، *اولین کنفرانس ملی حسابداری و مدیریت*، شیراز، موسسه بین المللی آموزشی و پژوهشی خوارزمی.
- سعیدی، محمودرضا و یونس جعفرپور، (۱۳۹۲)، نقش اخلاق حسابداری در پیشگیری از تقلب و فساد مالی در سازمان، *اولین کنفرانس ملی حسابداری و مدیریت*، شیراز، موسسه بین المللی آموزشی و پژوهشی خوارزمی.
- صفری، محمد، محمدزاده مهنه، حمیدرضا، شادمان فخرآبادی، روح اله. (۱۴۰۱). نقش فرهنگ سازمانی در پیشگیری از فساد مالی کارکنان فراجا، مطالعات حفاظت و امنیت انتظامی، ۱۷(۴) (پیاپی ۶۵)، ۵۷-۹۳.
- طاهری، مهدی، رستمی، ولی و مرندی، الهه. (۱۴۰۱). بررسی تأثیر مؤلفه های قانون در پیشگیری از فساد مالی کارکنان. مطالعات حفاظت و امنیت انتظامی، ۱۷(۴) (پیاپی ۶۵)، ۹۵-۱۳۰.
- مرادی، سجاد، ابوالحسنی، امیرحسن. (۱۴۰۲). راهکارهای مبارزه با فساد مالی مقامات دولتی در حقوق ایران. فصلنامه تمدن حقوقی، ۶(۱۵)، ۱۹۵-۲۱۰.

- مصطفوی نژاد، سید شهاب الدین، پروین، خیرالله، نعیمی، عمران. (۱۴۰۲). فرآیندهای سازمانی مؤثر بر ایجاد فساد مالی. دستاوردهای نوین در حقوق عمومی، ۲(۶)، ۳۸-۲۱.
- مهدوی، غلامحسین، نمازی، نویدرضا، (۱۳۹۱)، به کارگیری تئوری نمایندگی جهت تبیین فساد مالی، مجموعه مقالات همایش ملی حسابداری و نظارت مالی دانشگاه سیستان و بلوچستان، صص ۶۷۳-۶۹۵.
- میری، حسن، اسماعیل زاده، علی، جعفری، علی، (۱۳۹۱)، تجزیه و تحلیل نظارت مالی نهادهای نظارتی، فصلنامه دانش نظارت مالی، دوره ۵۰، صص ۸۸-۸۰.
- نجارزاده اهری، حجت، اردبیلی، محمدعلی، مهرا، نسرین، مهدوی ثابت، محمدعلی، (۱۳۹۹)، پیشگیری از فساد مالی در پرتو نظارت بر اموال و دارایی کارگزاران عمومی، حقوقی دادگستری، ۸۴(۱۱۰)، ۱-۲۶.
- نقوی، علی و میترا مهرپرور، ۱۳۹۲، فساد مالی و راه کار های اسلام، دومین همایش ملی علوم مدیریت نوین، گرگان، موسسه آموزش عالی غیرانتفاعی حکیم جرجانی.
- Caruso, S., Bruccoleri, M., Pietrosi, A. and Scaccianoce, A. (2023), "Artificial intelligence to counteract "KPI overload" in business process monitoring: the case of anti-corruption in public organizations", *Business Process Management Journal*, Vol. ahead-of-print No. ahead-of-print.
- Gong, T., (2010). Auditing, accountability, and corruption in China: prospects and problems. *Journal of Public Administration* 2, 69–84 (in Chinese).
- Hu, A., Guo, Y., (2001). The comprehensive strategies and institutional design for curbing corruption in the transitional period. *Management World* 6, 44–55 (in Chinese).
- Jin, L., & Bin, L., (2012). «Government auditing and corruption control», *Chin Journal of of accounting research*, vol. 5, n. 2, pp. 163-186.
- Jonah, K., & Ednah, J., (2013). «Factors Affecting Ethical Standards in Public Procurement in Kenya», *Research Academy of Social Sciences* <http://www.rassweb.com> 90 *International Journal of Management Science* Vol. 1, No. 3, pp. 90-99.
- Lindner, s., (2014), «Literature review on social norms and corruption», *Available in www.u4.no*.pp. 1-8.
- Paul, H., & George, S., (2014), «An Analysis of Firms' Self-Reported Anticorruption Efforts», Working Paper, *Journal of Harvard Business School*, vol. 12, n. 77, pp 1-56.
- Prabowo, H.Y. (2022), "Corruption and the curse of over-quantification", *Journal of Financial Crime*, Vol. ahead-of-print No. ahead-of-print.
- Previtali, P. and Cerchiello, P. (2023), "Corporate governance and anti-corruption disclosure", *Corporate Governance*, Vol. ahead-of-print No. ahead-of-print.
- Schelker, M., Eichenberger, R., (2010). Auditors and fiscal policy: empirical evidence on a little big institution. *Journal of Comparative Economics* 38, 357–380.
- Yogi Prabowo, H. (2014), "To be corrupt or not to be corrupt: Understanding the behavioral side of corruption in Indonesia", *Journal of Money Laundering Control*, Vol. 17 No. 3, pp. 306-326.